

Socialdepartementet

Socialstyrelsen
106 30 Stockholm

Uppdrag om förslag till försöksverksamhet med samordnare för barn och unga med funktionsnedsättning, m.m.

Regeringens beslut

Socialstyrelsen får i uppdrag att genomföra en kartläggning av landstingens användning av anlagsmedel för rådgivning och annat personligt stöd enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) samt att föreslå en försöksverksamhet med samordnare för barn och unga med funktionsnedsättning. Vidare får Socialstyrelsen i uppdrag att genomföra en förstudie om hur information om samhällets stöd till barn med funktionsnedsättning på bästa sätt görs tillgänglig för målgruppen.

Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 18 januari 2013.

Socialstyrelsen får för uppdragets genomförande använda högst 1 000 000 kronor under 2012. Kostnaderna ska belasta utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg, anslaget 4:2 Vissa statsbidrag inom funktionshindersområdet, anslagsposten 6 Försöksverksamheter m.m. Medlen betalas ut engångsvis mot rekvisition ställd till Kammarkollegiet. Rekvisitionen ska ske senast den 30 november 2012 och hänvisa till det diarienummer som detta beslut har. En redovisning av hur medlen har använts ska lämnas till Kammarkollegiet senast den 28 februari 2013. Redovisningen ska hänvisa till det diarienummer som detta beslut har. Medel som inte har förbrukats ska betalas tillbaka till Kammarkollegiet senast den 28 februari 2013.

Närmare om uppdraget

Rådgivning och annat personligt stöd är en särskild insats som landstingen primärt är ansvariga för enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Rådgivning och annat personligt stöd enligt 9 § första punkten LSS ställer enligt lagens för-

arbeten krav på särskild kunskap om problem och livsbetingelser för människor med stora och varaktiga funktionshinder och syftar till att tillförsäkra personer som omfattas av LSS rätten till särskilt expertstöd som ett komplement till andra insatser, såsom t.ex. habilitering, rehabilitering eller socialtjänstens verksamhet (se närmare prop. 1992/93:159, s. 59 f). Insatsen ska tillförsäkra personer som tillhör lagens personkrets och deras anhöriga sådana kvalificerade insatser av rådgivande och allmänt stödjande karaktär från flera olika kompetens kategorier – medicinska, psykologiska, sociala och pedagogiska – som behövs för att underlätta det dagliga livet. I förarbetena lyfts särskilt behovet av rådgivning och annat personligt stöd för den dagliga livsföringen fram hos såväl föräldrar till ett barn med funktionsnedsättning som barn och unga med funktionsnedsättning och deras anhöriga. Vikten av allsidiga och samordnade insatser betonas härvidlag.

Socialstyrelsen fördelar årligen medel till landstingen för insatsen rådgivning och annat personligt stöd enligt riktlinjer som anges i prop. 1992/93:159. För innevarande år disponerar Socialstyrelsen 94 500 000 kronor att fördelas till landstingen på grundval av antalet invånare i respektive landsting enligt statsbudgetens utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg, anslag 4:2, anslagsposten 1 Rådgivning och annat stöd.

Kartläggning av användning av medel för råd och stöd enligt LSS

Socialstyrelsen ska med ett representativt urval av landsting genomföra en kartläggning av hur landstingen i dag använder medel som betalas ut för rådgivning och annat stöd från ovan angiven anslagspost. I kartläggningen bör också ingå att söka goda exempel på fungerande samverkan mellan olika kompetens kategorier för att erbjuda råd och annat stöd till enskilda enligt 9 § första punkten LSS. Goda exempel kan tjäna som utgångspunkt för förslag om en försöksverksamhet med samordnare för berörda familjer (se närmare nedan).

Förslag till försöksverksamhet med samordnare

Utifrån kartläggningen ska Socialstyrelsen föreslå hur en försöksverksamhet med samordnare för barn och unga med funktionsnedsättning samt deras anhöriga skulle kunna bedrivas inom ramen för ovan angivet anslag och syfte. Samordnarens uppgift bör vara att underlätta samverkan mellan olika aktörer i syfte att förbättra samordningen av samhällets stöd till familjer med barn och unga med funktionsnedsättning. Utformningen av försöksverksamheten kan innehålla flera alternativ, bland vilka fristående samordnare kan utgöra ett. Förslag till försöksverksamhet med samordnare bör även innefatta hur verksamheten kan följas upp över tid. Uppföljningen bör kunna tjäna som underlag för beslut om att i framtiden sprida den nationellt.

Förstudie om tillgänglig och anpassad information

Socialstyrelsen ska genomföra en förstudie om hur information om de insatser och stöd som barn och unga med funktionsnedsättning kan få samt vilka huvudmän som ansvarar för respektive stöd på bästa sätt görs tillgänglig för målgruppen. Förstudien bör även innehålla förslag till hur informationen på bästa sätt kan utformas och spridas samt en sammanställning av utvecklingskostnader för föreslagen informationslösning. Föreslagen informationslösning bör rymmas inom ramen för Socialstyrelsens förvaltningskostnader. Arbetet ska ske i samråd med berörda myndigheter och andra relevanta aktörer.

Övrigt

Uppdraget ska i sin helhet genomsyras av ett barnrättsperspektiv så som det kommer till uttryck i konventionen om barnets rättigheter samt utifrån de principer som slås fast i propositionen Strategi för att stärka barnets rättigheter i Sverige (prop. 2009/10:232).

Skälen för regeringens beslut

Riksrevisionen har granskat om stödet till barn och unga med funktionsnedsättning är organiserat på ett sätt som underlättar för berörda familjer så att samordningsproblem kan undvikas (Samordning av stöd till barn och unga med funktionsnedsättning – Ett (o)lösligt problem? [RiR 2011:17]). Sammanfattningsvis konstaterar Riksrevisionen att det trots många satsningar från statsmaktens sida under de senaste decennierna kvarstår samordningsproblem. Mångfalden av huvudmän och aktörer försvårar samverkan. Det saknas en helhetsbild över individens situation och det saknas tillgång till aktuell och heltäckande information om vilka stöd som finns och vilken huvudman som ansvarar för respektive stöd. Bristen på samordnade stödinsatser leder enligt Riksrevisionen till att samordningsansvaret ligger hos föräldrarna och kan bidra till att de är sjukskrivna i större utsträckning samt har svårare än andra föräldrar att hävda sig på arbetsmarknaden. Riksrevisionen lyfter också fram behovet av kompletterande lösningar, samt att det i vissa fall görs olika bedömningar mellan likvärdiga fall vid beslut om stöd.

Riksrevisionen rekommenderar regeringen att vidta ett antal åtgärder för att förbättra samordningen av stödet för familjer med barn med funktionsnedsättning samt förbättra information och stöd till berörda familjer. Riksrevisionen rekommenderar bl.a. regeringen att starta en försöksverksamhet med samordnare med uppgift att underlätta samverkan mellan aktörer i syfte att förbättra samordningen av stödet för familjer med barn med funktionsnedsättning. Vidare rekommenderas regeringen att ge Socialstyrelsen i uppdrag ta fram och löpande uppdatera en nationell guide. Guiden ska innehålla övergripande information om de stöd som barn med funktionsnedsättning kan få samt vilka huvudmän som ansvarar för respektive stöd.

I skrivelse till riksdagen med anledning av Riksrevisionens granskning (skr. 2011/12:23) instämmer regeringen delvis i revisionens iakttagelser när det gäller satsningar och kvarstående samordnings- och samverkansproblem. I skrivelsen aviserar regeringen ett antal åtgärder för att både förbättra kunskapen om samhällets stöd till barn och unga med funktionsnedsättning och för att förbättra samordningen. Förbättrad och uppdaterad information om de stöd som barn och unga med funktionsnedsättning kan få och vilka huvudmän som ansvarar för respektive stöd samt en försöksverksamhet med samordnare är två angelägna åtgärder för att komma tillrätta med de samordningsproblem som fortfarande finns för barn och unga med funktionsnedsättning samt deras familjer.

För att en försöksverksamhet med samordnare ska få avsedd effekt och kunna finansieras inom ramen för befintliga medel behöver en kartläggning göras av hur tilldelade anslag för landstingens insatser för råd och annat personligt stöd används i dag och för vilka ändamål. Goda exempel på samverkan behöver också inventeras. Det är även angeläget att den information som löpande kan erbjudas barn och unga med funktionsnedsättning samt deras anhöriga på bästa sätt görs tillgänglig för målgruppen. Olika alternativ kan härvidlag vara möjliga varför en förstudie anses motiverad innan regeringen fattar beslut om en lämplig informationslösning.

På regeringens vägnar

Maria Larsson

Gustav Ramström

Kopia till

Statsrådsberedningen/SAM
Finansdepartementet/BA, KLS, KE
Utbildningsdepartementet/UNG
Regeringskansliets förvaltningsavdelning
Socialutskottet
Riksrevisionen
Kammarkollegiet